

บทวิจารณ์หนังสือ

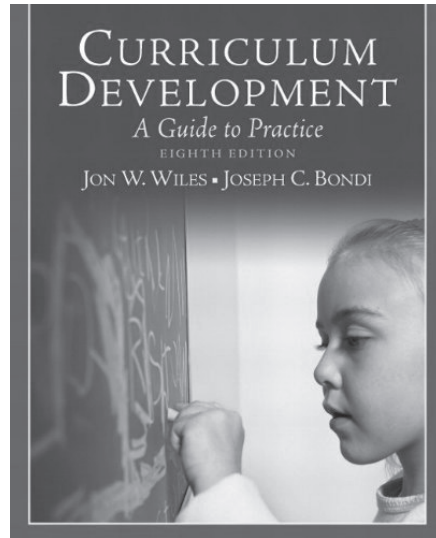
Curriculum Development: A Guide to Practice (8th Edition)

แต่งโดย Jon W. Wiles and Joseph C. Bondi ปีที่พิมพ์ 2011

มารุต พัฒนาผล* กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

หนังสือ Curriculum Development: A Guide to Practice ที่เขียนโดย Wiles และ Bondi เป็นหนังสือทางด้านการพัฒนาหลักสูตรเล่มใหม่ล่าสุดในขณะนี้ เนื้อหาสาระมี 10 บท คือ 1) หลักสูตร ในโลกยุคใหม่ 2) ปรัชญาและการออกแบบหลักสูตร 3) การจัดการการพัฒนาหลักสูตร 4) หลักสูตรอิงมาตรฐาน (standard - based curriculum) 5) การพัฒนาหลักสูตรในชั้นเรียน 6) หลักสูตรระดับประถมศึกษาและประเด็นปัญหา 7) หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (middle school) 8) หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (secondary school) 9) การพัฒนาหลักสูตรในประเทศต่างๆ และ 10) หลักสูตรและเทคโนโลยีในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมองค์ความรู้ที่สำคัญสำหรับการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และเป็นประโยชน์ต่อนักพัฒนาหลักสูตร ครู อาจารย์ ที่จะพัฒนาหลักสูตรตลอดจนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจ คือ การพัฒนาหลักสูตรในโลกยุคใหม่ในมุมมองของผู้เขียนที่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน

แนวคิดหลักที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรในโลกยุคใหม่ 4 ประการ ที่ผู้เขียนได้

นำเสนอไว้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับนักพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ กล่าวคือ 1) การพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่เป็นวนจรหรือระบบ (cycle or system) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจนนำไปสู่หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ 3) ใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ และ 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากร แนวคิดหลักดังกล่าวเป็นสิ่งที่สำคัญมากเป็นฐานคิดของนักพัฒนาหลักสูตรให้มีการพัฒนาหลักสูตรตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรเป็นไปอย่างมีระบบและคุณภาพ เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากกว่าความต้องการของผู้พัฒนาหลักสูตร

มุมมองของผู้เขียนเกี่ยวกับหลักสูตรใน

* อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โลกยุคใหม่ คือ **“หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลเป้าหมาย”** หมายถึง หลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาเป็นรายบุคคล ประเด็นนี้สำคัญมาก เพราะ ผู้เรียนแต่ละคน มีความต้องการและความสนใจที่หลากหลาย การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และสถานที่ โดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต (internet) ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลจำนวนผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตมากที่สุด 20 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศจีนมีคนใช้มากที่สุด ประมาณ 253,000,000 คน (คิดเป็น 19% ของประชากรทั้งประเทศ) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ในปัจจุบันอย่างมาก ดังนั้นหลักสูตรที่ดีตามแนวคิดของผู้เขียนจะต้องตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ จึงเป็นสิ่งที่นักพัฒนาหลักสูตรควรตระหนักและให้ความสำคัญมาเป็นอันดับแรกของการพัฒนาหลักสูตร

การที่ผู้เขียนได้สรุปให้เห็นว่า หลักสูตรแบบดั้งเดิมมีจุดเน้นที่เนื้อหาสาระหรือรายวิชา (subjects) รวมทั้งทักษะต่างๆ ที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในการทำงาน ในขณะที่หลักสูตรในโลกยุคใหม่ให้ความสำคัญกับ**การพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล (individuality)** และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ทำให้เห็นว่า การออกแบบหลักสูตรในโลกยุคใหม่จะต้องเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความยืดหยุ่นสูง ทั้งด้านสาระและเวลา ไม่เป็นหลักสูตรที่ตายตัว เช่น มีรายวิชาที่บังคับให้เรียนเหมือนกัน ต้องใช้เวลาในการเรียนเหมือนกัน ต้องทำกิจกรรมเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของนักพัฒนาหลักสูตรว่าจะออกแบบหลักสูตรอย่างไรที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เป็นรายบุคคล ถ้าใครที่สนใจในประเด็นนี้ก็ สามารถนำมาเป็นประเด็นปัญหาการวิจัยได้

สิ่งที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ **“การเรียนรู้เป็นกระบวนการ”** (learning as a process) การเรียนรู้ถือว่าเป็นอีกมิติหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร หลายคนมองการเรียนรู้ว่าเป็นผลผลิต (product) โดยไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการ ผู้เขียนได้เสนอว่าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ เราสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย โดยมีเงื่อนไขว่าสถานศึกษาจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการสอน (teaching) เป็นการเรียนรู้ (learning) ซึ่งจะต้องเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เรียนรู้ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เรียนรู้วิธีการให้ผลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียน ดังนั้นหลักสูตรในโลกยุคใหม่กับการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน ดังนั้นกล่าวโดยสรุปในมุมมองของผู้เขียน หลักสูตรและการเรียนรู้ในอนาคตเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กัน

อย่างไรก็ตามลักษณะของหลักสูตรและการเรียนรู้ดังกล่าวนั้นไม่ได้หมายความว่าเป็นการตามใจผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่หลักสูตรและการเรียนรู้ควรต้องอิงมาตรฐาน (standard-based) ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันคุณภาพผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่นของสังคมได้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีแนวคิดในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบของผู้สอนไว้ โดยเสนอให้ตั้งคำถามกับตนเองก่อนการจัดการเรียนรู้ 5 ข้อ คือ 1) อะไรคือสิ่งที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ 2) ธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร 3) ผลผลิตที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนครั้งนี้คืออะไร 4) ลำดับการเรียนรู้ให้ดีที่สุดควรเป็นอย่างไร และ 5) ทำอย่างไรผู้เรียนจึงมีความตั้งใจในการเรียนรู้ ซึ่งหากผู้สอนได้นำไปใช้ก็จะประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก เพราะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและคงทน ผู้เขียนมีความเชื่อว่าถ้าการจัดการเรียนรู้มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับหลักสูตรแล้วก็จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วย

กล่าวโดยสรุป หนังสือเล่มนี้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (demand side) มุ่งเน้นกระบวนการที่เป็นระบบ และการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับนักพัฒนาหลักสูตร ครู อาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (school curriculum) หลักสูตรฉบับผู้สอน (instruction) และระดับอุดมศึกษาที่มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ในสังคมไทยในอนาคต